

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy senátu JUDr. Petra Průchy, soudce zpravodaje JUDr. Tomáše Langáška a soudkyně Mgr. Jany Brothánkové v právní věci žalobců: **a) D. M., b) H. M.**, proti žalovanému: **Městský úřad Jilemnice,** odbor životního prostředí, Masarykovo náměstí 82, Jilemnice, týkající se žaloby na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20. dubna 2016, č. j. 30 A 13/2016 - 63,

takto:

I. Kasační stížnost žalobců **se zamítá.**

II. Žalobci **nemají** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení případu

[1] Žalobci se domáhají u Krajského soudu v Hradci Králové (dále též „krajský soud“) ochrany před nezákonným zásahem správního orgánu podle § 82 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Svou žalobou brojí podle obsahu zejména proti rozhodnutím žalovaného ze dne 13. srpna 2014, č. j. MUJI 230/2014/ŽP R 153 a č. j. MUJI 230/2014/ŽP R 154, kterými byla každému z žalobců uložena pokuta za přestupek na úseku životního prostředí ve výši 1 500 Kč.

Současně s žalobou podali návrh na vydání předběžného opatření podle § 38 s. ř. s. a později v průběhu řízení též návrh na osvobození od soudních poplatků. Krajský soud žalobcům v usnesení ze dne ze dne 29. března 2016, č. j. 30 A 13/2016 - 38, vysvětlil, že jejich žaloba není osvobozena od soudního poplatku, jak se mylně domnívali, neboť se nejedná o řízení podle § 11 odst. 1 písm. n) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. V návaznosti na to je soud vyzval, aby doložili své majetkové poměry vyplněním přiloženého formuláře. Jelikož žalobci tak neučinili, krajský soud jejich žádost o osvobození od soudních poplatků zamítl usnesením označeným v návětí tohoto rozsudku.

II. Kasační stížnost a průběh řízení o ní

[2] Proti výše uvedenému usnesení krajského soudu podali žalobci (dále též „stěžovatelé“) včas blanketní kasační stížnost. V rámci odstranění vad doplnili kasační stížnost obsáhlým podáním, z něhož se však důvodů pro osvobození od soudního poplatku okrajově dotýká pouze pasáž označená římskou číslicí VIII. Z ní vyplývá, že stěžovatelé se cítí být oběťmi společnosti a že formulář o majetkových poměrech by neposkytl přesný obraz o jejich finanční situaci s ohledem na to, že jsou cílem majetkových trestných činů (zde jsou zřejmě míněna napadená rozhodnutí), přičemž stěžovatelé musejí pro obranu vydávat nemalé množství peněžních prostředků i času. Stěžovatelé se cítí být nezákonným zásahem státní správy ohroženi na své existenci a důstojných životních podmínkách a soudu vytýkají, že tyto skutečnosti nevzal v potaz. Nezhodnotil také regulační funkci soudního poplatku.

[3] Samostatným podáním požádal stěžovatel sub a) Nejvyšší správní soud o osvobození od soudních poplatků.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[4] Nejvyšší správní soud shledal, že podmínky řízení jsou splněny, a kasační stížnost vyhodnotil jako přípustnou.

[5] Nejvyšší správní soud nerozhodoval o žádosti stěžovatele sub a) o osvobození od soudního poplatku za řízení o kasační stížnosti. Na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem nelze totiž trvat za situace, kdy předmětem kasačního přezkumu je rozhodnutí (usnesení), jímž byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků. Trvání na těchto podmínkách by znamenalo jen další řetězení téhož problému (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007 č. j. 9 As 43/2007 - 77, všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz).

[6] Nejvyšší správní soud poté kasační stížnost posoudil a dospěl k závěru, že není důvodná.

[7] Krajský soud uvedl v napadeném usnesení celkem dva důvody, pro které neosvobodil stěžovatele od soudních poplatků. Prvním důvodem je to, že mu neposkytli dostatečné informace pro posouzení svých majetkových poměrů. Krajský soud přitom netrval dogmaticky na vyplnění formuláře o osobních, majetkových a výdělkových poměrech, nýbrž pokusil se potřebné informace shromáždit z podání stěžovatelů (srov. str. 3-4 napadeného usnesení). Postupoval tedy zcela v souladu s rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 17. září 2008, č. j. 4 Ads 90/2008 - 130. Ani tímto způsobem však nedospěl ke komplexní představě o majetkových poměrech stěžovatelů, pročež uzavřel: *„Při úvaze o splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s. však musí soud vycházet nejen z finanční hotovosti, jíž žadatel disponuje, ale bere v úvahu i jeho celkové majetkové poměry včetně vlastnictví nemovitostí (srovnej usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 1 As 23/2009 - 95). Pro rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků tak mají význam osobní, rodinné, zdravotní, výdělkové a majetkové poměry žádajícího účastníka v celém svém komplexu. Takovou úvahu podloženou komplexním přehledem o osobních, majetkových a výdělkových poměrech žalobců si však krajský soud v posuzované věci učinit nemohl, a to nikoliv vlastní vinou.“*

[8] Druhým důvodem pro zamítnutí žádosti pak bylo to, že krajský soud zhodnotil podanou žalobu jako zjevně neúspěšnou. Svůj závěr opřel o fakt, že žalobci napadají žalobou na ochranu před nezákonným zásahem rozhodnutí správního orgánu. Přitom judikatura Nejvyššího správního soudu ustáleně dovozuje, že žaloba na ochranu před nezákonným zásahem je pouze subsidiárním prostředkem ochrany v případech, kdy žalobce nemá k dispozici jiné právní nástroje (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 4. srpna 2005, č. j. 2 Aps 3/2004 - 42, č. 720/2005 Sb. NSS, či ze dne 31. července 2006, č. j. 8 Aps 2/2006 - 95). Zde se přitom stěžovatelům nabízela žaloba proti rozhodnutí podle § 65 s. ř. s.

[9] Krajský soud k tomu dále doplnil: *„Krajskému soudu je navíc z úřední činnosti známo, že shora označená rozhodnutí žalovaného ... o uložení pokut napadli původně žalobci společnou žalobou proti rozhodnutí správního orgánu ve smyslu § 65 a násl. s. ř. s. Tato žaloba byla u zdejšího soudu vedena pod sp. zn. 51 A 23/2014. Krajský soud je však v rámci rozhodování o žádosti o osvobození od soudního poplatku upozornil, že jejich návrh je zjevně neúspěšný, protože proti rozhodnutím žalovaného nepodali opravný prostředek. Řízení tak bylo pro nezaplacení soudního poplatku zastaveno (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 7. 2015, č. j. 6 As 137/2015 - 11, a usnesení zdejšího soudu ze dne 17. 8. 2015, č. j. 51A 23/2014 - 91). Žalobci následně podali předmětnou žalobu, v níž výslovně zdůrazňují, že se jedná o žalobu zásahovou dle § 82 a násl. s. ř. s., zřejmě vedeni přesvědčením, že pokud nebyli úspěšní cestou žaloby proti rozhodnutí správního orgánu, mohou se bránit jinou formou.“*

[10] Nejvyššímu správnímu soudu nezbývá než konstatovat, že oba důvody k zamítnutí žádosti o osvobození od soudního poplatku uváděné krajským soudem obstály.

Každý z nich by přitom pro závěr krajského soudu postačoval sám o sobě. Kasační stížnost žalobců se vztahuje pouze k prvnímu uváděnému důvodu, i s ním se však argumentačně míjí. Krajský soud stěžovatelům nikterak nebránil, aby uplatnili veškerá tvrzení o svých majetkových poměrech, včetně vyčíslení nákladů na vedená správní a soudní řízení. Ti tak ovšem ke své škodě neučinili. Nepřesvědčili tak soud o tom, že by jim jejich majetková situace bránila soudní poplatek uhradit a že by tento poplatek pro ně představoval nepřekonatelnou překážku na cestě ke spravedlnosti. Právě v jejich případě tak soudní poplatek plní onu regulační funkci, na niž sami v kasační stížnosti poukazují. Mlhavě naznačené obavy žalobců z budoucích dopadů napadených správních rozhodnutí na jejich majetkovou situaci jsou s ohledem na výši uložených pokut zjevně nadnesené.

[11] Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že krajský soud zhodnotil věc správně. Z výše popsaných důvodů vyhodnotil Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti usnesení krajského soudu v souladu s § 110 odst. 1 větou druhou s. ř. s. jako nedůvodnou a zamítl ji.

IV. Náklady řízení

[12] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 60 odst. 1, 7 s. ř. s., ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. Stěžovatelé neměli ve věci úspěch, nemají proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona. Žalovanému žádné náklady v souvislosti s kasačním řízením nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. června 2016

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu